

Magical Mammals / Mamaliaid Hudol

ISSUE #01
May 6th, 2023

Contents

- 01: A Red Squirrel Tale
- 02: Gwynedd Pine Marten Release Project
- 03: A Red On The Move
- 04: Ranger For North Gwynedd And Anglesey
- 05: Want To Get Involved?

A Red Squirrel Tale

Rhiannon Rual CRST

This photograph is the tail belonging to a red squirrel that was captured in Clocaenog Forest and micro-chipped in July 2020. The grey banding in the hair is typical of a genetic variant historically found in these coniferous habitats. The animal is one of the few remaining reds in north east Wales and a valuable part of the population Clocaenog Red Squirrel Trust (CRST) are working hard to safeguard.

The Magical Mammals project offers an exciting opportunity for volunteers to release red squirrels into Clocaenog forest

With so few red squirrels in Clocaenog Forest we can't be too precious about simply preserving current genetic lineages. The new Heritage Lottery Funded 'Magical Mammals' project includes an exciting 'population reinforcement' programme for the coming years, one designed to boost our red squirrel numbers. The source of the new squirrels and the timings of their translocations are currently being considered. We'll keep you posted! In parallel, Natural Resources Wales have funded genetic research to better understand the variation in red squirrels found on Anglesey, in Gwynedd and Clocaenog.

Whilst we await the results, we will continue to monitor the resident animals. And this brings us back to focus on the progress of the micro-chipped squirrel in the photo. Its chip-number turned up regularly for several months on the digital data set recorded by a radio-frequency identification (RFID) reader. This is a special machine that detects the close proximity of the micro-chips we use to mark our reds.



Later, the squirrel finally 'dropped off the radar', its absence from the digital records may be because the animal dispersed to a different woodland area.

Gwynedd Pine Marten Release Project –

Richard Fuller (volunteer)

Craig Shuttleworth contacted me last November to ask if I knew of a suitable site where a pine marten release pen could be built. This was an exciting request as I knew that pine martens used to inhabit the area in which I live. Several cottages in the village include 'Bela' (Welsh name for pine marten) in their titles.

Magical Mammals / Mamaliaid Hudol

ISSUE #01
May 6th, 2023

Craig arrived to check out the site I had in mind on a horrendously wet and stormy day: he gave his approval, and I undertook the job of feeding and caring for the first pine marten to inhabit the area for many years. He explained that the Magical Mammals project plan is to release captive bred females which would eventually set up breeding territories by attracting 'wild' males.

On the 1st of February the release pen arrived on the back of a lorry and a gang of people came to unload the bulky sections and then carry all twelve of them up a steep and rocky path through some pine trees to the release site. I was amazed at how quickly all the gear was hauled and carried up the difficult path.



Then, a few days later came the job of bolting and screwing all the sections together and fitting secure weld mesh roofing and flooring.

*She remains wary and shy of humans
which is exactly as it should be*

The final touches included erecting two nest boxes for the marten to sleep within and placing lots of tree branches and woodland floor debris inside the pen to make it as natural as possible.

The momentous day finally arrived on 17th April when Craig brought 'Bela' in a wooden box, her little brown nose peeking out of an air hole. We carried her up to her new temporary home and opened the lid. She popped out and made her way up one of the branches to where her nest box is sited, and she slithered into it.

I have been feeding her daily for the last seven weeks and have learned some of her habits. She has had a varied diet consisting of grey squirrel, mice, chicken, rabbit, and fruit. It is handy that I have a dedicated small freezer to store roadkill and grey squirrels that I trap as I am a member of the Red Squirrel Trust Wales (RSTW).

I feed her in the evenings, placing her food on a shelf I fixed high up in the pen. From behind a camouflaged screen some meters away I can watch her emerge from her nest box and make her ghostly way to pick up her food. She moves silently, stopping now and then to test the air for any new scents and to listen to the natural sounds of the woodland: bird song, buzzards mewing, ravens honking and the wind blowing through the huge Eastern White Pine trees which tower above her pen.



Magical Mammals / Mamaliaid Hudol

ISSUE #01
May 6th, 2023

When she arrives at her feeding table, she sniffs the offering then grabs it and makes a beeline for her next box, hauls her supper inside and she has gone from view.

She remains wary and shy of human contact which is exactly as it should be as this 'wildness' will safeguard her when she becomes independent.

No date has yet been set for her release. It is important to allow enough time for her to acclimatize to her surroundings. The plan is to continue feeding her for a while after release to help her adjust to life in the wild.

A Red on the Move

Clocaenog Red Squirrels Trust

Because some of our cameras are paired with an RFID reader, we can do more than count visits. We can tell a story. Data from one RFID reader last week told us that two chipped squirrels used the feeder lately, a male (Chip 6157) and a female (Chip 5303).



The reappearance of the male after an absence of several months suggests at least one of the two resident females in this area was in oestrus lately. Males are drawn to female home ranges during the mating season. It may be a reflection on the relatively low number of red squirrels that only one male seems to have entered 5303's home range.

Still, with the arrival of spring we can be cautiously optimistic. Here's to a successful breeding season, with a good number of this year's kits surviving the attention of predators.

By matching the time shown on the RFID data with that on photos captured on the above camera we identified it as 6157 - the roaming male.

Ranger for North Gwynedd and Anglesey

Geraint Strello

Hello, I am pleased to have started this role and am looking forward to working with groups and volunteers to help with the red squirrel conservation work that has been going on for so long and to help people learn more about the reds we have in the area,

Perhaps my background is a little different to other rangers as this is my "second" career - my first career was almost 40 years with BT before I took early retirement in 2018. I have been involved in practical conservation work and countryside management for many years and have been one of the National Trust's Rangers team in Plas Newydd since 2017. I have also been helping Craig with the Pine Marten program and controlling greys in different areas in Gwynedd.

Want to get involved?

If you live in Gwynedd or on Anglesey

Email: area.ranger01@gmail.com

If you live in north-east Wales

Email: clocaenogredsquirrelranger@outlook.com

Magical Mammals / Mamaliaid Hudol

ISSUE #01
May 6th, 2023

Contents

- 01: Stori Am Wiwer Goch
- 02: Prosiect Rhyddhau Bele'r Coed Gwynedd
- 03: Coch ar droed – ac mae gennym ei rif!
- 04: Ceidwad Ardal gogledd Gwynedd
- 05: Eisiau cymryd rhan?

Stori Am Wiwer Goch

Rhiannon Rual CRST

Llun o gynffon sy'n perthyn i wiwer goch a gafodd ei dal yng Nghoedwig Clocaenog a'i gosod gyda microglodyn ym mis Gorffennaf 2020. Mae'r band llwyd yn y blew yn nodweddiadol o amrywiad genetig a ddarganfuwyd yn hanesyddol yn y cynefinoedd conwydd hyn. Mae'r anifail yn un o'r ychydig coch sydd ar ôl yng ngogledd ddwyrain Cymru ac yn rhan werthfawr o'r boblogaeth mae Ymddiriedolaeth Gwiwerod Coch Clocaenog (CRST) yn gweithio'n galed i'w diogelu.

Gyda chyn lleied o wiwerod coch yng Nghoedwig Clocaenog ni allwn fod yn rhy werthfawr ynglŷn â chadw'r llinach enetig bresennol yn unig. Mae'r prosiect 'Mamaliaid Hudol' newydd a ariennir gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri yn cynnwys rhaglen 'atgyfnerthu poblogaeth' gyffrous ar gyfer y blynnyddoedd i ddod, un sydd wedi'i dylunio i hybu niferoedd ein gwiwerod coch. Mae ffynhonnell y gwiwerod newydd ac amseriad eu trawsleoli yn cael eu hystyried ar hyn o bryd. Byddwn yn eich diweddar! Ochr yn ochr â hyn, mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi ariannu ymchwil genetig i ddeall yn well yr amrywiaeth mewn gwiwerod coch a geir ar Ynys Môn, yng Ngwynedd a Chlocaenog.

Tra byddwn yn aros am y canlyniadau, byddwn yn parhau i fonitro'r anifeiliaid preswyl. Ac mae hyn yn

dod â ni yn ôl i ganolbwytio ar hynt a helynt y wiwer â microglodyn yn y llun. Daeth ei rif sglodion yn rheolaidd am sawl mis ar y set ddata digidol a gofnodwyd gan ddarllenyydd adnabod amledd radio (RFID).



Mae hwn yn beiriant arbennig sy'n "synhwyro" pan fydd microglodion rydyn ni'n eu defnyddio i farcio ein cochion yn agos. Yn ddiweddarach, diflannodd y wiwer oddi ar y radar, efallai am fod yr anifail wedi gwasgaru i ardal goetir gwahanol.

Mae'r prosiect 'Mamaliaid Hudol' newydd a ariennir gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri yn cynnwys rhaglen 'atgyfnerthu poblogaeth' gyffrous ar gyfer y blynnyddoedd i ddod, un sydd wedi'i dylunio i hybu niferoedd ein gwiwerod coch.

Magical Mammals / Mamaliaid Hudol

ISSUE #01
May 6th, 2023

Prosiect Rhyddhau Bele'r Coed Gwynedd

Richard Fuller (gwirfoddolwr)

Cysylltodd Craig Shuttleworth â mi fis Tachwedd diwethaf i ofyn a oeddwn yn gwybod am safle addas lle gellid adeiladu corian rhyddhau bele. Roedd hwn yn gais cyffrous gan fy mod yn gwybod bod bele'r coed yn arfer byw yn yr ardal yr wyf yn byw ynddi. Mae nifer o fithynnod yn y pentref yn cynnwys 'Bela' yn eu teitlau.



Cyrraeddodd Craig i edrych ar y safle oedd gennyl mewn golwg ar ddiwrnod ofnadwy o wlyb a stormus: rhoddodd ei gymeradwyaeth, ac ymgymerais â'r gwaith o fwydo a gofalu am y bele coed cyntaf i drigo yn yr ardal ers blynnyd doedd lawer. Esboniodd mai cynllun prosiect Mamaliaid Hudol yw rhyddhau benywod wedi'u bridio mewn caethiwed a fyddai'n sefydlu tiriogaethau bridio yn y pen draw drwy ddenu gwrywod 'gwylt'.

Ar y 1af o Chwefror cyrraeddodd y gorlan ryddhau ar gefn lori a daeth criw o bobl i ddadlwytho'r darnau swmpus ac yna cario pob un o'r deuddeg ohonynt i fyny llwybr serth a chreigiog drwy rai coed pinwydd i'r safle rhyddhau. Cefais fy syfrdanu gan ba mor gyflym y cafodd yr holl offer ei gludo a'i gario i fyny'r llwybr anodd.

Yna, ychydig ddyddiau'n ddiweddarach daeth y dasg o folltio a sgriwio'r holl adrannau gyda'i gilydd a gosod to rhwyl weldio ddiogel a lloriau.

Roedd y cyffyrddiadau olaf yn cynnwys codi dau flwch nythu i'r bele gysgu ynddynt a gosod llawer o ganghennau coed a malurion llawr y coetir y tu mewn i'r gorlan i'w wneud mor naturiol â phosibl.



Cyrraeddodd y diwrnod tyngedfennol o'r diwedd ar 17 Ebrill pan ddaeth Craig â 'Bela' mewn bocs pren, a'i thrwyn bach brown yn edrych allan o dwll aer. Fe wnaethon ni ei chario i fyny i'w chartref dros dro newydd ac agor y caead. Piciodd allan a gwneud ei ffordd i fyny un o'r canghennau i'r fan lle mae ei blwch nythu, a llithrodd i mewn iddo.

Rwyf wedi bod yn ei bwydo bob dydd am y saith wythnos diwethaf ac wedi dysgu rhai o'i harferion. Mae hi wedi cael diet amrywiol yn cynnwys gwiwer lwyd, llygod, cyw iâr, cwningen, a ffrwythau. Mae'n ddefnyddiol bod gennyl rewgell fechan bwrasol i

Magical Mammals / Mamaliaid Hudol

ISSUE #01
May 6th, 2023

storio lladd y ffordd a gwiwerod llwyd yr wyf yn eu trapio gan fy mod yn aelod o Ymddiriedolaeth Gwiwerod Coch Cymru (RSTW).

Rwy'n ei bwydo hi gyda'r nos, gan osod ei bwyd ar silff a osodais yn uchel yn y gorlan. O'r tu ôl i sgrin guddliw rai metrau i ffwrdd gallaf ei gwyllo'n dod allan o'i blwch nythu a gwneud ei ffordd i godi ei bwyd. Mae hi'n symud yn dawel, gan stopio yn awr ac yn y man i brofi'r awyr am unrhyw arogleuon newydd ac i wrando ar synau naturiol y coetir: cân yr adar, bwncathod yn mewian, cigfrain yn honcian a'r gwynt yn chwythu trwy'r coed Pinwydd Gwyn Dwyreiniol enfawr sy'n codi uwch ben ei chorlan.

Mae hi'n parhau i fod yn wyliadwrus ac yn swil o gyswilt dynol sydd yn union fel y dylai fod gan y bydd y 'gwyltwch' hwn yn ei diogelu pan ddaw'n annibynnol.

Pan fydd yn cyrraedd ei bwrdd bwydo, mae'n arogl i'r offrwm ac yna'n cydio ynddo ac yn syth i'r blwch nesaf, yn tynnu ei swper i mewn ac mae hi wedi mynd o'r golwg.

Mae hi'n parhau i fod yn wyliadwrus ac yn swil o gyswilt dynol sydd yn union fel y dylai fod gan y bydd y 'gwyltwch' hwn yn ei diogelu pan ddaw'n annibynnol.

Nid oes dyddiad wedi'i bennu eto ar gyfer ei rhyddhau. Mae'n bwysig caniatáu digon o amser iddi ymgyngefino â'i hamgylchedd. Y cynllun yw parhau i'w bwydo am ychydig ar ôl ei rhyddhau i'w helpu i addasu i fywyd yn y gwyllt.

Coch ar droed – ac mae gennym ei rif!

CRST

Oherwydd bod rhai o'n camerâu wedi'u paru â darllenyydd RFID, gallwn wneud mwy na chyfrif ymweliadau. Gallwn adrodd stori. Dywedodd data gan un darllenyydd RFID yr wythnos diwethaf wrthym fod dwy wiwer sydd wedi ei gosod â sglodion wedi defnyddio'r porthwr yn ddiweddar, sef gwryw (Chip 6157) a benyw (Chip 5303).

Mae ailymddangosiad y gwryw ar ôl absenoldeb o rai misoedd yn awgrymu bod o leiaf un o'r ddwy fenyw breswyl yn yr ardal hon mewn oestrws yn ddiweddar. Mae gwrywod yn cael eu denu i gartrefi'r fanw yn ystod y tymor paru. Efallai ei fod yn adlewyrchiad o'r nifer gymharol isel o wiwerod coch mai dim ond un gwryw i bob golwg sydd wedi cyrraedd cartref 5303.

Eto i gyd, gyda dyfodiad y gwanwyn gallwn fod yn ofalus optimistaidd. Dyma i chi dymor magu llwyddiannus, gyda nifer dda o gitiau eleni yn goroesi sylw ysglyfaethwyr.



Gwiwer goch mewn darllenyydd RFID. Trwy gymharu'r amser a ddangosir ar y data RFID â'r amser ar luniau a ddaliwyd ar y camera uchod fe wnaethom ei nodi fel 6157 - y gwryw crwydro!

Magical Mammals / Mamaliaid Hudol

ISSUE #01
May 6th, 2023

Ceidwad Ardal gogledd Gwynedd ac Ynys Môn

Geraint Strello

Helo, rwy'n falch o fod wedi dechrau ar y rôl hon ac yn edrych ymlaen at weithio gyda grwpiau a gwirfoddolwyr i helpu gyda'r gwaith cadwraeth gwiwerod coch sydd wedi bod yn digwydd ers cyhyd ac i helpu pobol ddysgu a darganfod mwy am y gwiwerod coch sydd yn yr ardal.

Efallai bod fy nghefn dir ychydig yn wahanol i geidwaid eraill gan mai dyma fy "ail" yrfa – roedd fy ngyrfa gyntaf gyda BT ers bron i 40 mlynedd a chymerais ymddeoliad cynnar yn 2018. Rwyf wedi bod yn ymwneud â gwaith cadwraeth a rheoli cefn gwlad "ymarferol" ers blynyddoedd lawer ac wedi bod yn un o dîm Ceidwaid yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ym Mhlas Newydd ers 2017. Rwyf hefyd wedi bod yn helpu Craig gyda rhaglen Bele'r Coed ac yn rheoli llwydion mewn gwahanol ardaloedd yng Ngwynedd.

Eisiau cymryd rhan?

Os ydych yn byw yng Ngwynedd neu ar Ynys Môn cysylltwch a Geraint Strello

Ebost: area.ranger01@gmail.com

Os ydych yn byw yn gogledd ddwyrain Cymru cysylltwch a Caro Collingwood

Ebost: clocaenogredsquirrelranger@outlook.com

